ВІСНИК ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СЕРІЯ БІОЛОГІЯ, 2007, вип. 3 (12), с. 130-131

ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА Н. Г. ШЕСТОПАЛОВОЇ

1 листопада 2007 року професору кафедри генетики і цитології біологічного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Надії Григорівні Шестопаловій виповнилося 80 років. Народилася Надія Григорівна в м. Сватове Луганської області у 1927 р. Під час Великої Вітчизняної війни вона брала активну участь у бойових діях, за що має державні нагороди: Медаль «За боевые заслуги» (1944 р.), Медаль «За взятие Будапешта» (1945 р.), Орден «Отечественной войны» (1985 р.), Орден «За мужество» (2001 р.).

У 1954 р. Надія Григорівна закінчила Харківський сільськогосподарський інститут ім. В.В. Докучаєва, з 1956 р. працювала асистентом, потім доцентом Харківського державного університету ім. М. Горького. У 1965 р. вона успішно захистила кандидатську дисертацію «Эколого-физиологические особенности полиплоидной и гибридной сахарной свеклы», а в 1975 – докторську «Цитофизиологические проявления эффекта гетерозиса в норме и после действия физических факторов». З 1978 до 1983 р. Надія Григорівна працювала на посаді декана біологічного факультету ХДУ. З 1978 р. вона - професор кафедри генетики та цитології, зараз – заслужений професор університету.

У 1976 р. під керівництвом Н.Г. Шестопалової створена лабораторія з цитофізіології, де проводяться дослідження структурно-функціонального стану клітин сільськогосподарських рослин у зв'язку з явищем гетерозису. Результатом багаторічних досліджень стало виявлення особливостей репродукції клітин вихідних форм та їх гібридів залежно від ступеня прояву гетерозису й онтогенезу рослин, а також показаний зв'язок між цитофізіологічними і господарсько цінними ознаками. Іншим напрямом досліджень лабораторії Надії Григорівни є вивчення реакції організмів на дію іонізуючого та неіонізуючого випромінювань, радіопротекторної дії фізичних факторів, підвищення репродукційної та адаптаційної здатності рослин. Встановлено, що попередній вплив фізичних факторів на сухе насіння різних рослин в стимулюючій дозі підвищує стійкість клітин до пошкоджуючої дози, що підтверджується збільшенням проліферативної активності клітин та зниженням цитогенетичних пошкоджень на ранніх етапах онтогенезу. Виявлено також і зберігання стану підвищеної стійкості до пошкоджуючих доз радіації у послідовних поколіннях рослин опроміненого насіння, в тому числі й за полігенними ознаками врожайності. Доведена можливість індукції та прояву підвищеної стійкості рослин до радіації при опроміненні «старого» насіння. Отримано дані, що вказують на загальний характер молекулярно-клітинних реакцій, які мають місце при старінні, радіаційних впливах та радіаційному відновленні.

Надією Григорівною підготовлено чотири кандидати біологічних наук за спеціальністю «генетика». Їй належать понад 100 наукових праць, серед яких монографія «Репродукция клеток при гетерозисе» (1981), навчальний посібник «Цитология растений» (1984), три авторських свідоцтва. Вона є автором курсу «Генетична інженерія та біотехнологія» для студентів спеціальності «генетика». Під керівництвом Н.Г. Шестопалової створені та передані до Національного центру генетичних ресурсів рослин України цінні мутантні форми тритикале та жита.

Надія Григорівна - член редколегії журналу «Вісник Харківського національного аграрного університету. Серія Біологія» та спецради ХНУ ім. В.Н. Каразіна за спеціальністю 03.00.15 – «генетика». Вона і нині регулярно бере активну участь у роботі конференцій, симпозіумів, з'їздів з питань генетики, механізмів старіння та радіаційних досліджень.

Всіх, хто знає Надію Григорівну, вражає її наполегливість і працездатність, які поєднуються із скромністю і доброзичливістю, почуттям відповідальності за учнів і колег.

Редколегія біологічної серії Вісника ХНАУ, співробітники та учні щиро вітають Надію Григорівну з ювілеєм і бажають їй міцного здоров'я, щасливого довголіття, творчої наснаги, нових успіхів у науковій і педагогічній діяльності.

©2007 р. Т. А. Долгова, В. М. Попов